

op. 85 a 89 (sprostredkované súvisiacimi so Chopinom, ktorému boli Hummelove koncerty bezprostredným východiskom). V príspevku venovanom životu a dielu Edmunda Neupertu predstavili americkí muzikológovia Andrew Adams a Bradley Martin osobnosť tohto za čias Griegovho života slávneho klavírneho virtuóza a skladateľa, ktorého stopy sa po emigrácii do Ameriky roku 1882 dočasne stratili. Adams a Bradley, ktorí sa dlhodobo venujú skúmaniu Neupertovho života a diela, zamerali svoju pozornosť hlavne na otázku, do akej miery Neupert Griegovi vypomáhal pri koncipovaní virtuózných pasáží a kadencií, pričom na základe porovnávacích analýz úsekov z Griegovho koncertu s Neupertovými etudami napísanými pred vznikom koncertu poukázali na to, že Neupert má na koncerte oveľa významnejšie zásluhy než sa všeobecne predpokladá. Definitívnu odpoveď na túto otázku však neprinášajú, nakoľko Neupertova pozostalosť je dosiaľ preskúmaná len sčasti. Mladý poľský muzikológ Wojciech Stepien z Katovic, ktorý štúdium hudobnej vedy absolvoval u Eera Tarastihho v Helsinkách, predniesol teóriu o sémantickom význame „vtáčích motívov“ v Griegovej hudbe, založených na určitých konštantných intervalových konšteláciách.

Kto má záujem dozvedieť sa viac o obsahu referátov, nájde ich na stránke IGS <http://www.griegsociety.org/default.asp?sp=2>. IGS totiž z konferencií nevydáva žiadne zborníky, všetky príspevky od roku 2000 sú však dostupné na tejto internetovej stránke, čo je naozaj veľmi praktické pri rešeršiach.

Podujatie malo reprezentatívny spoločensko-umelecký rozmer: jeho súčasťou bola recepcia usporiadaná nórsnym veľvyslancom v Dánsku a prítomní boli aj zástupcovia rôz-

nych nórsnych inštitúcií, knižníc, archívov a medzinárodne renomovaní bádatelia v oblasti problematiky Griegovej tvorby. V rámci prezentácie „Novinky o Griegovi“ informoval Erling Dahl, hlavný iniciátor vzniku Centra pre výskum Griegovej hudby na Univerzite v Bergene, spolu s riaditeľkou Bergenskej verejnej knižnice a niekoľkoročnou predsedníčkou IGS Trine Kolderup Flaten a ďalšími členmi tímu spolupracovníkov o tom, že 16. marca 2011 sa podarilo otvoriť toto Centrum a informovali o najbližších plánoch: o zabezpečení profesorov a vypísaní veľkoryso dotovaných štipendií pre uchádzačov o doktorandské štúdium. Siren Steen, vedúca Griegovho archívu Bergenskej knižnice informovala a aj názorne demonštrovala digitalizáciu všetkých manuskriptov a vydaní Griegových diel dostupných na webových stránkach knižnice, za ktorými tak bádatelia už nemusia cestovať do Bergenu. Momentálne sa pracuje na zabezpečení prístupu k všetkým nahrávkam Griegových diel – tento projekt je v štádiu digitalizácie LP platní a iných starších médií.

Súčasťou podujatia bol aj koncert klaviristu Einara Røttingena, rektora Griegovej akadémie v Bergene, ktorý v rámci moderovaného koncertu poukázal na väzby medzi *Sonátou pre klavír*, op. 28 Nielsa Gadeho a Griegovou *Sonátou pre klavír*, op. 7 (obe v e mol). Súčasťou programu exkurzie do Søllerødu bol aj koncert nórskeho organistu, skladateľa a zbormajstra Klause Lyngbye.

Pozornosť, akú Nóri venujú pestovaniu Griegovho odkazu, je naozaj obdivuhodná a mala by byť pre nás príkladná. Ďalšia konferencia IGS sa uskutoční roku 2013 v skladateľovom rodnom meste Bergene.

Markéta Štefková

The Musical Culture of Silesia before 1742. New Contexts – New Perspectives / Muzyczna kultura Śląska do roku 1742. Nowe konteksty – nowe perspektywy. Wrocław 8. – 10. septembra 2011

Mesto Wrocław / Wrocław (Vratislavia), ktoré sa pýši prívlastkami *miasto spotkań* / *Stadt der Begegnung* / *the meeting place*, sa stalo v septembri

roku 2011 aj miestom stretnutia muzikológov na medzinárodnej muzikologickej konferencii *The Musical Culture of Silesia before 1742*.

New Contexts – New Perspectives (8. – 10. 9. 2011). Konferencia bola výsledkom úspešnej spolupráce dvoch špičkových vedeckých kolektívov – z Poľskej akadémie vied vo Varšave a z Karlovej univerzity v Prahe; hudobní historici z varšavského Oddelenia muzikológie Inštitútu umení (Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk) a z pražskej Katedry hudobnej vedy spojili totiž svoj pracovný potenciál v zaujímavom projekte výskumu hudobnej kultúry Sliezska. K spolupráci na svojom projekte prizvali aj miestnych špecialistov, pracujúcich priamo v centre výskumu hudobných dejín Sliezska, na Katedre muzikológie Vroclavskej univerzity (Katedra Muzykologii Uniwersytetu Wrocławskiego). Výsledky tejto dvojročnej spolupráce sa všetci zainteresovaní rozhodli predložiť na konferencii, ktorej hosťiteľmi sa stali vroclavskí muzikológovia. Organizačný a vedecký výbor konferencie v zložení prof. Remigiusz Pośpiech (Vroclav), dr. Paweł Gancarczyk (Varšava) a dr. Lenka Hlávková-Mráčková (Praha) pripravili podujatie mimoriadneho významu, ktoré zaštitilo mesto Vroclav a zaradilo ho do programu svojho známeho medzinárodného festivalu Wratislavia Cantans.

Konferencia otvoril generálny riaditeľ festivalu Wratislavia Cantans Andrzej Kosendiak, pričom zdôraznil význam systematického hudobnohistorického výskumu Sliezska a znovuoživovanie jeho hudby, dokumentovanej zachovanými prameňmi už od stredoveku. Účastníkov konferencie pozdravil i riaditeľ Katedry muzikológie Vroclavskej univerzity prof. Maciej Gołąb, ktorý vyzdvihol skutočnosť, že konferencia sa koná na pôde univerzity práve v roku jej osláv 200. výročia založenia; zdôraznil, že Vroclavská univerzita sa ako moderná univerzitná inštitúcia vyvíjala od roku 1811, keď tu začalo samostatne fungovať päť fakúlt: katolícka teologická, evanjelická teologická, právnická, medicíny a filozofie. V ich rámci mala svoje miesto aj muzikológia (1815 – 1952, neskôr, od 2003, v rámci Inštitútu vied o kultúre). Dodnes rezonujú v európskej muzikológii mená osobností, ktorých muzikologická činnosť bola spätá s Vroclavskou univerzitou (Carl von Winterfeld, J. I. Schnabel, F. J. Wolf, E. Bohn, M. Schneider, F. Feldmann, H. Feicht).

Za hosťiteľskú stranu sa s účastníkmi konferencie zítal vedúci Oddelenia historickej muzikológie prof. Remigiusz Pośpiech (Zakład Muzykologii Historycznej), ktorý ocenil, že pozvanie prijali nielen všetci českí a poľskí riešitelia projektu, ale aj pozvaní muzikológovia z ďalších európskych krajín (Veľká Británia, Nemecko, Francúzsko, Holandsko, Slovensko). Počas troch dní rokovaní spolu odznelo 24 príspevkov priamo zameraných na hudobnú minulosť Sliezska: Veronika Mráčková: *The Silesian Tradition of Hymns to Czech Saints*; Jan Ciglbauer: *Two 'Alleluias' in Nicolaus Cosel's Manuscript: the Creation of New Liturgical Music in 15th-Century Central Europe*; Vladimír Mañas: *The Musical Culture of Opava/Troppau in Upper Silesia, ca 1550 – 1750*; Janka Petőczová: *The Role of Silesia in the Development of Musical Culture in the Towns of Spiš and Šariš*; Thomas Napp: *Der Meistergesang zwischen Görlitz und Breslau im ausgehenden 16. Jahrhundert*; Paweł Gancarczyk: *A New Fragment of 15th-Century Polyphony in Silesia and the Tradition of the Central-European Repertory*; Lenka Hlávková-Mráčková: *Das Glogauer Liederbuch und die Traditionen des polyphonen Liedes in Mitteleuropa*; Jaap van Benthem: *Das Glogauer Liederbuch: eine unbeachtete Quelle für Johannes Tourout?*; Jacobijn Kiel: *Two Anonymous 'Salve' Settings in the Wrocław Codex (Warszawa, Biblioteka Uniwersytecka, RM 5892)*; Christian Thomas Leitmeier: *Lutheran Propers for Breslau/Wrocław: the 'Cantus Choralis' (1575) of Johannes Knöfel*; Marc Desmet: *Handl's Music in the Brieg Manuscript Collection*; Bernhard Schmid: *„Nach dir, Herr Christe, thut mein hertz verlangen“. Ein unbekanntes Kontrafakt zu Jacob Regnarts „Tutto lo giorno“ aus der Bibliothek des Gymnasiums in Brieg/Brzeg*; Grzegorz Joachimiak: *Lutenists from Silesia and Bohemia around the Count Losy von Losinthal (ca 1650 – 1721)*; Remigiusz Pośpiech: *Ein Schlesier aus Oppeln in Prag: Franz Ludwig Poppe (1671 – 1730) und seine Werke in tschechischen Sammlungen*; Ludmiła Sawicka: *Die Besonderheit der Kirchenkantaten von Johann Georg Clement (ca 1710 – 1794)*; Barbara Przybyszewska-Jarmińska: *Marcin Mielczewski (d. 1651) and Alberik Mazák (1609 – 1661): a Silesian Perspective*; Tomasz Jeż: *The Jesuit Melodrama in the Baroque Glatz/Kłodz-*

ko; Paulina Halamska: *Protestant Elite Milieu in the 17th-Century County of Glatz as Exemplified by the Family of Breslau Organist Tobias Zeutschner*; Jiří Kroupa: *A Czech Version of the Song 'Omni die dic Mariae' in the Hymnbook of Jiřík Hlohovský (Olomouc 1622): a Polish Subject as an Instrument of Catholic Reformation in the Bohemian Lands*; Agnieszka Drożdżewska: *Czech Musicians in the Theatrical Life of Silesia, ca 1600 – 1742*; Václav Kapsa: *On the Way from Prague to Wrocław: Sacred Music by Early 18th-Century Prague Composers in Silesia*; Marc Niubó: *B. Artopheus and B. M. Černohorský – the Last Traces of Music by Friars Minor Conventual in Wrocław?*; Stanislav Bohadlo: *Ivo Anton OFMC (1664 – after 1709). Between Wrocław and Prague. Organist and Teacher of B. M. Černohorský*; Dominika Grabiec: *Passion Cycles with Musical Motives in Silesian Art and the Piety of the Bernardines*.

Málokedy sa podarí zainteresovať toľkých zanietých špecialistov, aby pracovali na jednej hudobnohistorickej téme. Organizátorom vrocavskej konferencie sa to však podarilo nad očakávanie. Ukázala sa užitočnosť a nevyhnutnosť porovnávacieho výskumu hudobných prameňov i repertoáru pre poznanie stredoeurópskych a európskych súvislostí (prezentovali sa stredoveké kódexy a fragmenty, renesančné a barokové tlače a rukopisy, hudba mešťanov, cirkevných inštitúcií, cirkevných rádov, hudba šľachtická i v privátnej umeleckej sfére). Mnohé prednesené príspevky prekvapili konkrétnymi novými objavmi, či už skladieb českých hudobníkov v poľských archívoch alebo poľských skladateľov pôsobiacich v Čechách; zaujal napríklad objav nových diel Bohuslava Matěja Černohorského, významného skladateľa minoritov a signifikantného predstaviteľa českej barokovej hudby, ale aj informácia o predvádzaní skladieb spišského skladateľa a organistu Jána Šimráka v 17. storočí v Kostole sv. Márie Magdalény vo Vroclavi. Hudobný život v sliezskych regiónoch a historických mestách (Wrocław/ Breslau, Zgorzelec / Görlitz, Brzeg / Brieg, Glatz / Klodzko, Opole / Oppeln, Opava / Troppau, Nysa / Neisse) bol na konferencii skúmaný v širokospektrálnom

multietnickom a multikonfesiónom zbere, ktorý ukázal, že hudba a hudobná kultúra je premenlivý organizmus, meniaci sa v závislosti od sociálnych a spoločenských podmienok, a že práve rôznorodosť tohto procesu vo vývoji hudby je základom vzniku nových umeleckých hodnôt.

V novom svetle sa ukázal aj význam *znovuobjavenia* hudobných prameňov zo sliezskych archívov, predovšetkým hudobných rukopisov a tlačí z unikátnej vrocavskej zbierky hudobní Univerzitnej knižnice, ktorú skatalogizoval pred viac než 100 rokmi Emil Bohn. Dôkladný porovnávací archívny výskum týchto hudobnohistorických prameňov, ktoré v nepriaznivých vojnových a povojnových rokoch menili majiteľov a dnes sú opäť k dispozícii na štúdium v európskych knižniciach rôznych inštitúcií (Berlín, Vroclav, Varšava, Krakov, Uppsala), sa pre súčasnú historickú muzikológiu stáva alfou a omegou pri odhalovaní špecifických (nielen sliezskych) lokálnych konotácií. V tomto smere je potrebné oceniť súčasnú intenzívnejšiu spoluprácu poľských a európskych (obzvlášť nemeckých a českých) muzikológov ako kvalitatívne novú bázu, výrazne prospešnejšiu pre európsku muzikológiu; bázu, ktorá postupne prekonáva uvažovanie o komplikovaných dejinách Sliezska, ovplyvnené optikou povojnových udalostí.

Vrocavská konferencia *The Musical Culture of Silesia before 1742. New Contexts – New Perspectives* výrazne prekonala hranice, ktoré stanovoval bilaterálny výskum v pôvodnom poľsko-českom projekte *The Musical Culture of Silesia before 1742 from the Polish and Czech Perspectives* a stala sa základom nadnárodného bádania spoločného hudobnokultúrneho dedičstva. V ňom sú Sliezsko a jeho história uchopené ako *modelový prípad*, v ktorom je možné hudobnú minulosť, a predovšetkým transfer hudby a transmisiu hudobných poznatkov, skúmať len *bez etnocentrických reflexov* – ako v konkrétnom čase *reálne existujúci multikultúrny a premenlivý stredoeurópsky fenomén*.

Janka Petőczová